25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6840 — 4 ՅՈՒԼԻՍ 1908 — ՈՒՐԲԱԹ — 18 ՃԷՄԱԶԻ-ԻԻԼ-ԱԽԻՐ 1326 — 17 Juillet 1908 — 25me année № 6840

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՅԷՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Գ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 50 Ղրշ
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 100 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱԽԴԸ ՄԵՐ ՎՐԱ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԲԱԹՐՕՆ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ

Գէթ բաթրօններու և պաշտօնեաներու մեծամասնութիւնը աչքէ անցուցած ըլլալու են վերջին օրերս Արեւելքի մէջ «Գիրիգոր» տարագրութեան տակ հրատարակուած հինգ չափեան յօդուածները։ Յարգոյ յօդուածագիրը իրաւի խղճմտօրէն ուսումնասիրած է խնդիրը ու շրջահայեաց տեսութիւններ պարզած այս ընկերքանական յոյժ կարեւոր հարցին շուրջ։ Յօդուածագիրը, իր այս յաջող վերլուծումէն ու հայեցողութիւններէն վերջ, բաղձանք կը յայտնէ ուրիշներու խորհրդածութիւնները ալ հրատարակուած տեսնել այս գիւնականներուն մէջ։ Այս կարեւոր խնդրոյն շուրջ մեր կողմէ եւս քանի մը բան ուզեցինք ուրիշներուն առաջ, օգտակարութենէ զուրկ չենք համարիր գծել հոս վերոյիշեալ յօդուածներու մէկ կարճ ամփոփումը, զոր պէտք չէր զանց ընել յօդուածագիրը, իր ուսումնասիրութեան այնքան երկարելէն վերջ։

Յօդուածագիրը, այն խնդրոյն կարեւորութիւնը չնչելով, սա երեք մասերուն կը բաժնէ։— Ա. բաթրօն, Բ. պաշտօնայ և Գ. թելադրութիւններ ու եզրակացութիւններ։ Առաջին մասին մէջ կը բաղդատէ հին ու նոր հայ բաթրօնը. կը մատնանշէ թէ հին բաթրօնը իր ձեռքին տակ դանուող պաշտօնեան յանախ մարդ ըրած է, անոր ապագան ապահոված է կերպով մը. մինչ նոր բաթրօնը ընդհանրապէս, շատ քիչ բացառութեամբ, միշտ իր օգուտը փնտռած, մարդ չէ կրցած հանել իր ձեռքէն։ Նոր բաթրօնը պէտք եղածին պէս չէ կրցած խորհիլ ու հոգալ իր պաշտօնային նիւթականը, անոր ապրուստն ու հանգիստը, ու չէ ըրած թաշակի այն արդարանալի ատիճանական յաւելումը որ համընթաց պէտք է ըլլայ պաշտօնային յառաջդիմութեան տեսակէտով։ Երկրորդ մասին մէջ կը գծէ պաշտօնաներու կրկնակ մէկ բաժանումը։ Պաշտօնաները կը բաժնէ առաջին՝ դրամագիրներու և վաճառականներու, որոնց ուրիշ բաժանումներ ալ կրնան աւելցուիլ. երկրորդ՝ փոքրաւորներու և նորավարժներու։ Եւ նախ խօսքը ընդհանրացնելով թուեան կը հանէ այն բոլոր թերութիւնները, որոնք կը գտնուին պաշտօնաներու քով.— ծուլութիւն և թուլութիւն գործի մէջ, թերացում և անհոգատութիւն պաշտօնի մէջ, շահու անկասութիւն ու անհոգութիւն, անհաւասարութիւն, ինչպէս նաեւ չգոյութիւնը այն առեղծիչ ոգիին, խորհող մտքին ու զօրաւոր կամքին, որոնցմով միայն կարելի է աշխարհի հակել ու և գործի շները։ Ապա, խօսքը մանաւորելով, փոքրաւոր դասակարգին արժանիքը գնահատելէ վերջ, նորահասներու վրայ կը ծանրանայ։ Նախ չեղնելով քիչ մը իր նիւթէն, կը քննադատէ մեր ընդհանուր վարժարաններուն ոգորմելի կացութիւնը առաւարական տեսակէտով, գործի աշխարհին համար առաւարի մարդ պատրաստելու թերի վիճակը և առ այս քանի մը թելադրութիւններէ վերջ, խորհուրդ կուտայ որ անպատճառ փոքրաւորներու քով վարժուին այն նորեկները, առանց ինքնահաւանութեան, ամէն բան խելք տալով, բոլորովին իրենց գործին փարելով, և կը դգուշացնէ զանոնք, մանաւանդ այն սոսկալի թշնամիներէն, ծուլութենէ և պաշտօնին մէջ ղեղծումներէ, որոնց այնչափ ենթակայ են անոնք։ Երրորդ գլխան մէջ կը խօսի բաթրօնին և պաշտօնային միջեւ ծագած անհանութեան դարմանումի մասին, ու դոյն իրարու ընկերքանական դժուարին հարց մը ներկայացնելով հանդերձ, իր կողմէ կը մատնանշէ թէ բաթրօնը պարտի ամէն մասամբ խորհիլ իր պաշտօնային նիւթական վիճակին վրայ, ու բարուքել զայն ըստ կարելւոյն, իրրեւ օրինակ ուենալով օտար ազգի բաթրօնը. միւս կողմէ պաշտօնեան միշտ հաւատարիմ ըլլալով հանդերձ, իր գործին պարտի խնայողական կերպով ապրիլ, միշտ բան մը աւելցնելով իր առած թաշակէն ու պահեսի դնէ զայն դրամատուններու խնայողական մասուկներու քով։ Այս ուսումնասիրութեան մէջ, ներկայ հարցը, իրրեւ հացի խնդիր, նիւթական տեսակէտով լաւ վերլուծուած, քննադատուած ու դարման ցոյց տրուած է։ Սակայն խնդիրը իր արտաքին նիւթական երեւոյթէն դատ ունի նաեւ ներքին բարոյական երեւոյթ մը ալ, և այս վերջինը առաջինին հետ բաղդատմամբ այնչափ կարեւոր է՝ որչափ որ աւելի կարեւոր է բարոյականը նիւթականէն, ամէն բանի մէջ։ Մենք կ'ուզենք այն կողմէն եւս քննել խնդիրը՝ քանի մը վայրկեան։

Հայ բաթրօնին իրրեւ ամէնէն մեծ թերութիւնը նշանակուած է պաշտօնայի վարձատրութեան մասին անոր ոչ-բաւականութիւնը։ Ան միշտ հակամէտ է ըստ կարելւոյն ամէնէն քիչը վճարելու իր պաշտօնային, առանց նկատի առնելու անոր արժանիքն ու պիտոյքը։ Թէ նիւթականապէս ի՛նչ դէշ հետեւանքներու յանգի բաթրօնին այս տխուր ըմբռնումն ու ընթացքը, լաւ պարզուած է։ Սակայն անոր այս ընթացքը բարոյապէս եւս ունի իր դէշ հետեւանքները, որոնք աւելի արժանի են լուրջ ուշադրութեան։ Տեսէք. առեւտրական մը որ տարեգլխին կը փակէ իր հաշուեկշիռը տարեկան հազար ոսկիի շահով մը, որուն գոյացման գլխաւոր սառարերն եղած են իր այս ու այն պաշտօնեան, այս շահը իր զուտ դրամագլուխին տարած տոկոսը, երբ կը յատկացնէ իրեն գործակից այն պաշտօնեաներուն անանկ մէկ մէկ չնչին զուտարներ, որոնցմով ինքն ալ վստահ է թէ չեն կրնար սնանիլ անոնք երբեք, ինչպէս պէտք է խորհիլ այս մարդուն վրայ։ Ուղղամտութեան դէմ մաքառում մըն է ասիկա. ճշմարտութեան խեղաթիւրում մը. խղճմտանքի հեղձում մը։ Հոս վհատնութիւնը տեղի կուտայ, փոքրոգի մէկը դարձած կ'ըլլայ ան։ Վատ մտքում մըն է ասիկա։ Գնուած կեանք մըն է ասիկա. բարոյական մեծ անկում մը և մշտապարատ խղճի խայթ մը մարդուս։ Բնական օրէնքն ալ կ'այպանէ այս արարքը։ Բնութիւնը միշտ առատապէս կը վարձատրէ ամէն անոնք որ կ'աշխատին խղճմտօրէն, իրենց գործնական չրջանակին մէջ։ Բեռ կրող անասունին իրաւունքն է առատապէս ուտել իր դարին ու յարդը ու խմել իր ջուրը, և բնութեան այն օրէնքը բնականապէս իր աւելի ծանրակշիռ հանգամանքը ունի բարոյական աշխարհին մէջ։ Այսպէս այն բաթրօնը որ գէթ ըստ պիտոյից կը վարձատրէ իր բարեյաղող պաշտօնեան բարոյապէս ինկած բնոյթի մը տիրացած կ'ըլլայ, ինչ որ կը տարածուի իր ամբողջ կեանքին ու գործառնութիւններուն մէջ, մինչ ի վնաս իր անձին։

Այլ սակայն միակողմանի չէ բարոյական այս տարաբաղդութիւնը, միայն այս չափով չի լմնար բաթրօնին յիշեալ սխալական միտումին հետեւանքները։ Անատակ անբաւականաչափ վարձատրուած պաշտօնայ մը։ Երեւակայեցէք մէկը որ կատաղի նիւթական դատնանք, այն տեսն կը տեսնէք։ Օթօմպիլ Մելանի մէջ ինձի կը ապտէ Տօտտի հետ։

— Ձեր կառապանն է այդ մարդը, հարցուց Ժաք։

— Հնոցպան կ'ըսեն, յարեց Մաա, առանցինիզ օր առաջ գործած չեղով։

— Կամ հնոցպանուհի մը, ըսաւ Տիկին Սէյմուր խնդալով։

— Ի՜նչ, ձեր մեքենավարը կի՞ն է մթէ, գոչեց Մաա ապշահար։

— Այո՛, զուտակ։ Ամերիկայի մէջ կիները քաջ կ'ըլլան, և ապրուստ ճարելու համար՝ ամէն արհեստ ի գործ կը դնեն։

— Հնոցպանուհի՛. զարմանալի՛ բան, ըսաւ Ժաք։

— Ինչո՞ւ համար, բարեկամս։ Կարուկ և արիւնն մարդ մը, որ ձեռքի ճարտարութիւն և ուժ ունի, երկաթի մեքենայ մը կրնայ վարել ու պատուակը տեղմել։ Կը կարծէ՞ք որ կին մը չի՞ կրնար դիւրաւ երեւակայել այն տեսակը պակերը, որուն դարմանումը իր ձեռքին մէջն է ու այնքան ալ դիւրին։ այն է տարեգլխին վնաս և չտէն տաբ, քան, երեսուն տոկի պակաս տանիլ կուտ դրամագլխին ու գայն փոխադրել պաշտօնային հաշուոյն։

Բաթրօնն ու պաշտօնան գործի մը երկու պայմանդրոշներն են, որոնցմէ մէկը նիւթական բան մը կը վճարէ միւսին, ու սակայն ալ իր կարգին կը խստանայ որչեալ աշխատութիւն մը։ Վերը տեսանք նիւթականէ զատ նաեւ բարոյական այն խորտուրի հետեւանքները, որոնք ծնունդ կ'առնեն բաթրօնին վարձատրութեան անհաւասարակշռութենէն։ Հիմա պիտի տեսնենք այն հետեւանքները որոնք կը գոյանան պաշտօնային թերացութիւններէն։

Ակներեւ է թէ պաշտօնեան պարտի դերն ըլլալ գէթ աչքառու թերութիւններէ, որպէս զի կարենայ վար դրուիլ գործի մէջ, ու այսպէս ապահովէ իր նիւթականը։ Սակայն եթէ երբեք ան յաջողի իր ամբողջ թերութիւններով հանդերձ նոքէն բաւականաչափ նիւթական մը ապահովել, պարտի թօթափել այս թերութիւնները, գէթ անոնց բարոյական տարաբացութիւն հանգամանքներուն համար։ Իր բաթրօնին գործին մէջ ոչ-աշխատասէր պաշտօնայ մը հեռացնէ ինքն իր մէջ կը չինէ անանկ բնոյթ մը որ ա՛լ ամէն տեղ և ամբողջ կեանքին մէջ թոյլ, ծոյլ, մեղկ ու մեկ կեանք մը կը տարուի վարել։ Եւ գործի մէջ ծուլութիւնը՝ առանց փոխարէնի վարձատրութիւն տալու է։ այս վարձատրութիւնը ընդունիլ մարալ է, ու մարալը հոս գողութիւն կը նշանակէ։ Ճշդապահութիւնը կեանքի արդիւնաւորման ու կանոնաւորութեան զսպանակն է։ Այն պաշտօնան որ իր բաթրօնին գործին առնն երես կ'ելնէ, հոս հոն կ'երթայ, ուստ ու պատիր պատրուակներով պարապը կը վատնէ կամ իր գործին կը յատկացնէ այն ժամերը որոնք ուրիշին կը պականին, անանկ բնոյթ մը կը չինէ իր մէջ, որ ապագային ինքն իր գործին մէջ ալ չի կրնար ճշդապահ գտնուիլ և հոս ու հոն անոր տարբ գործերը կը զբաղի, անդին մոռնալով իրենը։ Անհոգութիւնը, ո և է նոր բան մը մտածել ու առեւտրական կեանքի մէջ գործադրել չուզելու բնոյթը կամաց կամաց հասատ հիմ դառնալով, կը կուրցնէ մարդուս միտքը, կը փճացնէ կամքը, կը չիլեցնէ կորովը, ինչ որ մարդուս բարոյապէս մահացում ըսել է։ Ու ինչ ըսել սա դրամական անհաւասարութեան մասին որ մարդս մարդկութենէ դուրս կը նետէ։

Անա այսպէս պաշտօնային իր պաշտօնին մէջ թերացումները անգիտակցաբար շատ վար մակարդակի մը վրայ կը դնեն զինքը, բոլորովին անբարոյացուցիչ մէկը կ'ընեն զանի, ու կը վերջնեն իր վրայէն ո և է հաւանականութիւն ապագային պատասուար ու յաջող ինքնավար գործի մարդը ներկայանալու, ինչ որ պէտք է ըլլայ իւրաքանչիւր պաշտօնայի իտէալանը։ Ինչ է դարմանը այս խառնվարակին։ Այնքան դիւրին որքան դժուար.—Անդրադառնալու է պահ մը մարդ իր թերութիւններուն, որոնք պարզապէս իր ապանիչը պիտի ըլլան ուշ կամ կանուխ, կամքի ուժով դարմանելու համար զանոնք։

Վերջացնելէ առաջ երկու խօսք եւս պաշտօնային նիւթական խնայողութեան շուրջ։ Յարգոյ յօդուածագիրը շատ իրաւացի կերպով կը շեշտէ խնայողութեան անհրաժեշտութիւնը։ Որքան ալ չնչին ըլլայ գումարը, մարդ պէտք է որ բան մը ուելցնէ իւրաքանչիւր օր, իւրաքանչիւր ամիս, իւրաքանչիւր տարի։ Այն մարդը որ իր օրապահիկը միայն կը հանէ, ըլլայ շատ հանգիստ կերպով, շատ մեծ չգաւորութեան մէջ է. իր վիճակը, բառին բուն իմաստով, ողորմելի է։ Շատ անգամ չուելցներ պարզապէս նոյն իսկ պարտական կ'ինայ։ Ըսել է խնայելը ուտելէ, հագնելէ ու կապելէ աւելի կարեւոր է. և բոլորովին տխար է այն մարդը որ իր օրական տասը դանկանը կը ծախսէ՝ առանց պահելու անոր քառասան փարան։

Այս խնայուելիք դրամները յարգոյ յօդուածագիրը կը յանձնարարէ յանձնել խնայողական գործակալութեանց, ինչ որ շատերուն հետեւած ճամբան է։ Հոս կ'ուզեմ մատնանիշ ընել առեւտրական պաշտօնեաներու խնայուած դրամին մէկ ուրիշ կերպ գործածումը, որուն համար նոքէն կը կարօտինք բաթրօններու բարեացակամութեան ու ձեռնտուութեան, Իւրաքանչիւր բաթրօն ինչպէս որ անհրաժեշտ կը համարի իրեն համար տարեկան դրամագլխի յաւելում մը, նոյնպէս անհրաժեշտ համարելու է իր պաշտօնային հաշուոյն մէջ տեսնել տարեկան խնայողութիւն մը, ուրեմն մը, և ինչպէս որ ինք իր այդ դրամագլուխն ու յաւելումը կը շահագործէ, նոյնպէս ալ իր պաշտօնային ուելցուած դրամն եւս ան է կերպով ո և է գործի մը մէջ շահագործուելու թոյլատուութիւնն պէտք է ունենայ, հարկաւ առանց իր գործին ո և է մասը մը հասցուցած ըլլալու։ Մեր պղտիկ հրապարակին մէջ ես կը ճանչնամ պաշտօնեաներ, որոնք չնչին ամսաթաշակներով սկսած և ուշ-ասաք տարուան մէջ այս տեսակ շահագործութիւններով չորս հինգ հարիւր ոսկիի տէր եղած են։ Բարեհիրա ու լայնախոհ բաթրօն մը երբեք չպիտի դիմադրէ ասոր, քանի որ եղբայրական գործակիցներ են բաթրօնն ու պաշտօնան, և գործին յաջողութիւնը փոխադարձաբար իրարու օգնելու մէջ կը կայանայ։

ՕՀԱՆ. Մ. ՍԻՐՍԻՆԵԱՆ

Մերսին

ԲՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԸՍՏ ՏԷ ՄՕՔԱՍԱՆ

Ա.

Ո՛չ Ֆլօպէռ, ո՛չ կօնքու�՝ները, ո՛չ Տօտէ և ո՛չ նոյն ինքն Զօլա, չեն կրցած ճշմարտապէս արժանի ըլլալ բնապաշտ անունին։ Ֆլօպէռ իր չափազանց որոշութեամբը, կօնքուՇ՝ները իրենց ջղային նկարագրութիւններովը, Տօտէ մանրամասնութեանց ճոխութեամբ և Զօլա իր տեսական բնապաշտութեամբ կի՛ ու Մօքասանի չեն կրցած հաւասարիլ։ Եթէ կարելի ըլլար ըսել թէ գրագէտ մը գրչին տակ արուեստը բնութեան հետ կրնայ նոյնանալ, ապահովաբար այդ գրագէտը Մօքասանը պիտի ըլլար։ Մօքասան իր դասախօսակութիւնովը, իր նկարագիրովը, խորհելու կերպովը և իր ամբողջ հոգիովը բնապաշտ մըն էր, որուն չնչրցան նմանիլ օ՛չ իր նախորդները և օ՛չ ալ իր վարպետները։ Չկայ օ՛ինչափ հիանալի արարքութիւն մը որքան իր հաւատարմութենէն բացատրած «Բնութիւնը», զոր ուրիշներ խաթարած էին, իրենց քմահաճ բարեփոխութիւնները մացնելով անոր մէջ։ Ֆլօպէռ իր սեռի մարմնովը, կօնքուՇ՝ներ իրենց ջղային անձկութիւնովը, Տօտէ իր թթաւուն զգայնութիւնովը և Զօլա իր յորդող երեւակայութիւնովը՝ փոխակերպեցին ո՛յն Բնութիւնը՝ որ ո՛յնքան զուտ վիճակի մէջ կը ներկայանայ Մօքասանի գրչին տակ։ Ան կրցած է ղղացնել թէ Արուեստը մարդուն և Բնութեան,— մարդուն փոխակերպած Բնութեան —, բացատրութիւնը ըլլալով՝ բացարձակ բնապաշտութիւն մը, պարզապէս իրրեւ հաւաքական անիմաստ մէկ ներկայացումը պիտի ըլլար, բոլորովին անհամ ու անհրապոյր։ Ինչ որ զինքը սիրցնել տուած է, իր գործերուն մէջ դրած հոգին է, որ բնապաշտութիւնը իրրեւ բիրտ նկարագրութեան վիճակէն բարձրացուցած և ամէն տեսակ ընարբ ուելիք։ Իր անհրապոյր դէմքը պայծառացաւ, ժանքը ու ժաքը տեսնելուն պէ՛., և խաղաղի փոքր կողովը առնելու համար, մեծ գորձունէութիւն մը ցոյց տուաւ, նստարանին վրայ մաքլցնելով և իր հասա մտաներուն միջոցաւ ծրարը քակելով։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Ժաք, որ կը հիանար մանուշակագոյն ողկոյզներուն վրայ, ծաղիկի մը նման կարմրափայլ ցօղով ծածկուած։ Մատլեն գոհ պիտի ըլլայ։

Միւնոյն ճամբով եւ դարձան. երբ առաջին կարգի քօնքարթիմանի մը առջեւէն կ'անցնէր Ժանն զարնուեցաւ մէկու մը... Զարմանալի նմանութիւններ կան երբեմն... Ո՛չ, չէր կրնար ըլլալ... Բայց նոյն ինքն էր, Ռէյնուար փողոցի կուզը, նախկին ճաշարան-գինետան վարձակալուին, Տիկին Պէրթի, այրինքն Վերա ՆէթօՇի բարեկամուհին։ Բայց ինչո՞ւ համար տիկնոջ մը պէս հագուած էր ճոխ կերպով և վերջին նորոյթին համաձայն, և այնպիսի զարդարանքներով յարդարուած, որոնք կը պատշաճէին իր վայելուչ ձեւերուն, զոր ի վեր կը հանէին առեղծ հագած սեւ փէշը և գունաւոր քարքօն։

Այո՛, նոյն ինքն էր, եթէ ոչ... Այդ պահուն Տիկին Պէրթիի նայուածքը հանդիպեաւ Ժաննի աչքերուն. գլուխը անդին դարձուց անվրդով անտարբերութեամբ մը զոր մարդ կ'ունենայ օտարականի մը հանդէպ։ Տիկին Պէրթի չճանչնալ կը ձեւացնէր Տիկին Լը Շարը, իբր թէ բնաւ տեսած չըլլար անոր երեսը։ Ժանն չհամարձակեցաւ իր քննութիւնը երկարելու, վախնալով որ անգազանապան կը համարուի։ Քօնքարթիման հոսած միջոցին տեսաւ որ ամուսինը նրբանցքին մէջէն կը յառաջանար զուարթ և հեռաքրքիր դէմքով։

—Կառնեցէ՛ք թէ ո՞վ պատիւ կ'ընէ մեզի հետ ճամբորդելու միւնոյն կառաքուսրին մէջ, ըսաւ Մօրիս ցած ձայնով։ Բարձր անձնաւորութի՞ւն մը, անպայման կերպով։

—Իսաւ՞իոյ վեհապե՞ռը։

—Ո՛չ։ Պիտի հակցուեր իսկոյն։

—Ո՞ր երկրէն, հարցուց Գ. Մէթր տակր ձայնով մը։ Անգլիացի՞ն։ Գերմանի՞յ։

—Այդքան կը հեռաքրքրուիք։

—Ռուսիայ՞ն, հարցուց տիկին Բէյմար։

—Լաւ գուշակեցիք. Լազար մեծդուքն է։

—Մաղթենք որ ճամբան արկած մը չպատահի, ըսաւ Տիկին Սէյմուր փիլիսոփայօրէն։

Ժանն չմոռնակցեցաւ այդ մաղթանքին առթած զուարթութեան։ Անակնկալ վտանգի մը կամ երկաթուղիի գծէն դուրս ելլելը հրապոյր ունեցող բան մը չէր Ժաննի համար, որ գուտեսնելու իսկոյն։

(Շարունակելի)

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄԱՐԻԶԻՆ ՎԷՅԹԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դ.

ՎԸՐԴՈՎԻՉ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Այդ գաղանիքը չափազանց կը դիրքոնէր Ժանը. ինչո՞ւ Վէբա չէր գրած կամ լուր չէր հաղորդած իր մասին։ Սառհոգ ամէն տարի ա՛լ աւելի կը դժուարացնէր այդ առեղծուածին լուծումը։ Տիկին Սէյմուր, որ ճիշդը ծանկերուն վրայ առած էր, պատմութիւն մը կ'ընէր։ Ժաք ալ մարկ կ'ընէր։ Այդ պատմութիւնը կը դառնար դէպքի մը վրայ, որ Տիկին Սէյմուրի պատահած էր իր օթօմոպիլին մէջ։ Ապենինան լեռներուն մէջ երեք մաքառենդներու կողմէ յարձակուած կրած էր Ամերիկուհին։ Ասանք ատանձին տեսնելով Տիկին Սէյմուրը, կարծած էին թէ պիտի կրնան դիւրաւ գլուխ ելլել անոր հետ։ Իր հանդուցով պարզապէս յարձակողներուն դէմ էր, որոնք ելեկտրական ռնռեռանելի հատնաի ենթարկուած խամաճիկներու պէս երկուքի ծալուած էին։ Հալանցին վրայ ելեկտրական զօրաւոր բարդ մը կար, որ երիզով մը կապուած էր հալանցին կողքցած և յարձապակէ կոթին հետ։

— Եւ հնարած եմ այդ տեսակ մը հանանոը, ըսաւ Տիկին Սէյմուր գոհունակ չեղով մը։ Իսկպէս գիտէք, ելեկտրականութիւնը այրքան փոքր չափով կը գործածուի բժիշկներուն կողմէ. մեռաղէ ձողի մը միջոցաւ ձեր վրայ կ'ուղղեն ելեկտրական հոսանուտը, մերթ ջիղերը հանդարտեցնելու, մերթ յօդացաւերը դարմանելու համար ընդհատ հոսանքներով։ Շատ զօրաւոր հոսանուտի մը ենթարկուած մարդ մը կրնայ մեռնիլ։ Այսպէս՝ Մ. Նահանգաց մէջ ելեկտրականութեամբ կը սպաննեն մահուան դատապարտեալները։ Կ'ըմբռնէք որ այդ տեսակ ինքնապաշտպանութիւն մը աւելի լաւ է քան հրազէնի մը դնդակը, որ կրնայ վրիպիլ, և դաշոյնի մը հարուածը, զոր կրնան ձեռքդ խլել։ Ելեկտրական հոսանուտի մը միջոցաւ կրնամ բոլոր վտանգներուն դիմագրաւել, քանի որ յարձակում ընողը յանկարծակիի եկած, տաղտաղ ու անդամալուծուած կը մնայ։

Ժաք ու Ճիշդէ հիացումով կը դիտէին Տիկին Սէյմուրի խօսուն բարի դէմքը։

— Պիտի ուզէի ձեր օթօմոպիլը տեսնել, յայտարարեց Ժաք։

— Հովանոցն ալ, ըսաւ Մաա։

— Երբ Ֆրանսա դառնանք, այն տեսն կը տեսնէք։ Օթօմոպիլս Մելանի մէջ ինձի կը ապտէ Տօտտի հետ։

— Ձեր կառապանն է այդ մարդը, հարցուց Ժաք։

— Հնոցպան կ'ըսեն, յարեց Մաա, առանցինիզ օր առաջ գործած չեղով։

— Կամ հնոցպանուհի մը, ըսաւ Տիկին Սէյմուր խնդալով։

— Ի՜նչ, ձեր մեքենավարը կի՞ն է մթէ, գոչեց Մաա ապշահար։

— Այո՛, զուտակ։ Ամերիկայի մէջ կիները քաջ կ'ըլլան, և ապրուստ ճարելու համար՝ ամէն արհեստ ի գործ կը դնեն։

— Հնոցպանուհի՛. զարմանալի՛ բան, ըսաւ Ժաք։

— Ինչո՞ւ համար, բարեկամս։ Կարուկ և արիւնն մարդ մը, որ ձեռքի ճարտարութիւն և ուժ ունի, երկաթի մեքենայ մը կրնայ վարել ու պատուակը տեղմել։ Կը կարծէ՞ք որ կին մը չի՞ կրնար դիւրաւ երեւակայել այն տեսակը պակերը, որուն դարմանումը իր ձեռքին մէջն է ու այնքան ալ դիւրին։ այն է տարեգլխին վնաս և չտէն տաբ, քան, երեսուն տոկի պակաս տանիլ կուտ դրամագլխին ու զայն փոխադրել պաշտօնային հաշուոյն։

Բաթրօնն ու պաշտօնան գործի մը երկու պայմանդրոշներն են, որոնցմէ մէկը նիւթական բան մը կը վճարէ միւսին, ու սակայն ալ իր կարգին կը խստանայ որչեալ աշխատութիւն մը։ Վերը տեսանք նիւթականէ զատ նաեւ բարոյական այն

— Մ՛հ, ինչ կ'ըսէք, գոչեց Մաա։

— Բայց այո՛, սիրելի փոքրիկս։ Ամերիկայի մէջ ծաղրելի ըլլալէ չենք վախնար։ Մեր կարծիքով՝ այն տեսն ծաղրելի կ'ըլլանք, երբ նեղութեան մէջ չենք կրնար գործին մէջէն ելլել։ Ենթադրեցէ՛ք որ Տօտտի հիւանդանոց Ապենիանց մէջ և չկարենար օթօմոպիլը վարել. այն տեսն ի՞նչ պիտի կրնայի քնել։

—Իրաւացի է, յայտարարեց Ժաք։

—Ասոնց որ՝ Տօտտի ամերիկացի չէ, այլ Ֆրանսացի։ Շատ կը տրեմ զինքը, անկեղծութիւն և քաջութիւն ունենալուն համար։

Երկու տղաք խնուն մնացին. տրուած դասին վրայ կը խօսէին։ Ցեռայ, իր տարիքին յատուկ աշխուժութեամբ Ժաք ըսաւ Տիկին Լը Շարի.

—Մարի՛կ, Թոյլ կուտա՞ք որ երթամ Լուիզին ուզեմ խաղալու կողմը։ Կարեմ լաւ կ'անցնիք ծարաւը։

—Ինչի հետ կուզամ, ըսաւ Ժանն։

Երկուքը միասին նրբանցքէն անցան, մանուկներէ և կեռատի գոյն Թաւիշէ կարասիներով յարդարուած։ Գերմանիոյ մէջ չինուած ոգանչելի վահաններ էին։ Ցեռայ վականները իրարու միացնող հարթավայրին վրայէն անցնելով Լուիզի քօնքարթիմանը հասան, ուր Լուիզ կը մրափեր երկրորդ կարգի վականի մը մէջ, իր գլխուն վերեւ ունենալով ծրարներ և ամէն տեսակ ընարբ ուելիք։ Իր անհրապոյր դէմքը պայծառացաւ, Ժանը ու Ժաքը տեսնելուն պէ՛., և խաղալի փոքր կողովը առնելու համար, մեծ գորձունէութիւն մը ցոյց տուաւ, նստարանին վրայ մաքլցնելով և իր հասա մտաներուն միջոցաւ ծրարը քակելով։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Ժաք, որ կը հիանար մանուշակագոյն ողկոյզներուն վրայ, ծաղիկի մը նման կարմրափայլ ցօղով ծածկուած։ Մատլեն գոհ պիտի մնայ։

Միւնոյն ճամբով եւ դարձան. երբ առաջին կարգի քօնքարթիմանի մը առջեւէն կ'անցնէր Ժանն զարնուեցաւ մէկու մը... Զարմանալի նմանութիւններ կան երբեմն... Ո՛չ, չէր կրնար ըլլալ... Բայց նոյն ինքն էր, Ռէյնուար փողոցի կուզը, նախկին ճաշարան-գինետան վարձակալուին, Տիկին Պէրթի, այրինքն Վերա ՆէթօՇի բարեկամուհին։ Բայց ինչո՞ւ համար տիկնոջ մը պէս հագուած էր ճոխ կերպով և վերջին նորոյթին համաձայն, և այնպիսի զարդարանքներով յարդարուած, որոնք կը պատշաճէին իր վայելուչ ձեւերուն, զոր ի վեր կը հանէին առեղծ հագած սեւ փէշը և գունաւոր քարքօն։

Այո՛, նոյն ինքն էր, եթէ ոչ... Այդ պահուն Տիկին Պէրթիի նայուածքը հանդիպեաւ Ժաննի աչքերուն. գլուխը անդին դարձուց անվրդով անտարբերութեամբ մը զոր մարդ կ'ունենայ օտարականի մը հանդէպ։ Տիկին Պէրթի չճանչնալ կը ձեւացնէր Տիկին Լը Շարը, իբր թէ բնաւ տեսած չըլլար անոր երեսը։ Ժանն չհամարձակեցաւ իր քննութիւնը երկարելու, վախնալով որ անգազանապան կը համարուի։ Քօնքարթիման հոսած միջոցին տեսաւ որ ամուսինը նրբանցքին մէջէն կը յառաջանար զուարթ և հետաքրքիր դէմքով։

—Կառնեցէ՛ք թէ ո՞վ պատիւ կ'ընէ մեզի հետ ճամբորդելու միւնոյն կառաքուսրին մէջ, ըսաւ Մօրիս ցած ձայնով։ Բարձր անձնաւորութի՞ւն մը, անպայման կերպով։

—Իսաւ՞իոյ վեհապե՞ռը։

—Ո՛չ։ Պիտի հակցուեր իսկոյն։

—Ո՞ր երկրէն, հարցուց Գ. Մէթր տակր ձայնով մը։ Անգլիացի՞ն։ Գերմանի՞յ։

—Այդքան կը հեռաքրքրուիք։

—Ռուսիայ՞ն, հարցուց տիկին Բէյմար։

—Լաւ գուշակեցիք. Լազար մեծդուքն է։

—Մաղթենք որ ճամբան արկած մը չպատահի, ըսաւ Տիկին Սէյմուր փիլիսոփայօրէն։

Ժանն չմոռնակցեցաւ այդ մաղթանքին առթած զուարթութեան։ Անակնկալ վտանգի մը կամ երկաթուղիի գծէն դուրս ելլելը հրապոյր ունեցող բան մը չէր Ժաննի համար, որ գուտեսնելու իսկոյն։

(Շարունակելի)

ուկ վարկած մը կ'ենթադրէ, մինչդեռ ինք իր շուրջը դարձածներուն վրայ ուշ նենալիք գաղափարն իսկ արտաքին կը զոհէր։ Յայտնի է թէ գրական խօսակցութիւններէն հեռու կը փախէր, գիրքի և գրագէտի վրայ խօսելէն չէր ախորժեր և քննադատութիւնը կ'ատրգէր, բան մը որ իր ամենամեծ թերութիւնը եղաւ իր կեանքին մէջ։ Մօրասան չէր ախորժեր նաև գրական դպրոցներու անվերջ վիճաբանութիւններէն։ Ինք երբեք չմասնակցեցաւ առանց և ա՛չ ալ բան մը գրեց այդ մասին։ Մէկ անգամ միայն իր լռութիւնը խզեց և այդ ալ իր Pierre et Jean գիրքին յառաջաբանին մէջ եղաւ, ուր կը յայտարարէր թէ գրագէտը պէտք է միայն բնութիւնը նկարագրէ, առանց որ և է վարդապետութիւն մէջտեղ նետելու։ Այս բանն է որ ըրած է մինչև վերջը և որուն շնորհիւ իրաւամբ շահած է ֆրանսացի վիպագիրներուն մէջ բնապաշտանունը։ Աւելի հիւդ կ'ելլար անոր համար ըսել թէ ամբողջ աշխարհի միակ ճշմարիտ բնապաշտն է ան։ Իր բնապաշտութեան մէջ չկայ բան մը որ Զոլայի պէս գրական դպրոց մը բերէ։ Նոյն իսկ չէ քաշած «բնապաշտ ելլար», բան մը որ կրնայ ենթադրել ինքնին կանոնաւոր ջանք մը, փափաք մը գոնէ։ Ինք այդպէս եղած է առանց ուշելու և կարելի է ըսել առանց գիտնալու։ Ինք գոհացած է աշխարհիս իրեն ներկայացուցած պատկերները միայն քաղելով, զանոնք մեզի դարձնելու համար լուսանկարչական գործի մը ճշդութեամբ։ Մօրասան անձնականութիւն չուներ և այս ալ առանց իրեն ուշելուն։ Առանց ջանք մը ընելու ամէն գրագէտէ աւելի անձնամոռաց եղաւ։ Նոյն իսկ աշխարհիկ կեանքի մէջ երեւալէ կը վախնար և իր անձնականութիւնը կը ծածկէր։ Իր վրայ չէր խօսիր և մասերական խօսակցութիւններէ կը զզուշանար։ Իր գիրքերն իսկ իր անձը մատցընել կուտան մեզ։ Իր գործերուն մէջ իր անձը դեր մը չունի և ոչ իսկ ոճնամանն խորհուրդ մը կը փախցնէ։ Իր արուեստը առարկայական է բոլորովին։ Իր ներկայացուցած անձերէն թէպէտ ա՛յ մէկ մասնաւոր անձերէն թէպէտ ա՛յ մէկ մասնաւոր խօսակցութիւններէ կազմուած չ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԼԻԶԻ Վիրա Թաղի Ս. Խաչ եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդը, փափաքելով դպրոց մը բանալ այդ վրայոս ազգայիններու Թաղին մէջ, ծխական Հոգաբարձութիւն մը կազմած էր երեք տարի առաջ, և սակայն այդ մարմինը մինչեւ այժմ պինչ չէր ըրած այդ ձեռնարկը գլուխ հանելու համար և երեք տարիէ ի վեր այդ Թաղը կը մնար դատեալ առանց վարժարանի։ Այս անգամ նախորդ Թաղ. Խորհուրդը հրաժարած ըլլալով, նոր Խորհուրդ մը ընտրուած է, պայմանաւ որ դպրոցի մը բացումին համար հարկ եղած աշակցութիւնը ցլլայ իրեն։ Այժմ Թաղ. Խորհուրդ և Հոգաբարձութիւն սկսած են դիմում ընել քաղաքին հարուստ և բարեսէր ազգայիններուն, որոնք խստացած են դպրոցի մը չենութեան գործին, ինչպէս նաեւ աղիս, զանազան չինուածներ և դրամ նուիրել այդ նպատակին համար։

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻ Ս. Փրկիչ եկեղեցին, աւանական եկեղեցիներուն ամենէն հարուստ և ամենէն առատ եկամտաւոր ունեցող եկեղեցիներէն մէկը, ունի նուիրական և Թանկագին հնութիւններ. նաեւ ընդարձակ և հարուստ կալուածներ, որոնց արդիւնքը, հակառակ դեռ նախապատկան եղանակով մասամբ կարարուելուն՝ 25,000 բուպլի հասոյթ մը կը գոյացնեն տարին. իսկ եթէ երեք կարգ և փրկառու հոգատար մարմին մը կազմուի, այն ատեն 35—40,000 բուպլի հասոյթ կը բերեն։ Այս տարիս տեղւոյն Առաջ. Փխանորդ Տ. Սիմէոն վրդ. եկեղեցւոյ բեմէն յորդորեր է որ նոր Հոգաբարձութիւն մը կազմուի այս միլիոններ արժող կալուածներու հոգատարութեանը համար։ Տ. Սիմէոն Վ. առաջարկած է նաեւ որ ըստ օրինի Բեռերպուրգի եկեղեցիին Հոգաբարձութեան յանձնուի և անոր կողմէ նշանակուի կալուածական գործերէ հասկցող մարմին մը, որ դպրոցական Հոգաբարձութիւնն անպատարագ հոգի կալուածական գործերուն վրայ և աշխատի անոց աւելի արդիւնաւորման։

ՇՈՒՇԻՒ որբանոց-դպրոցը, ուր 30է չափ տղաներ կը պատսպարուին ու կը դաստիարակուին, Հոգաբարձութեան կողմէ որոշուեր է գոցուիլ, Ռուսիոյ մէջ տիրող անհեկական տագնապին և հացահատիկներու զրաթեան պատճառաւ։

ԲԱՐԻԶԻ Թաղ. Խորհուրդը տղոյնց արեւեանոցի վերջնական կազմակերպութեան և առաջին չրջանի մէջ մշակելի արուեստներու մասին վերջնական որոշման համար հրաւիրագրեր ղրկած էր Օր. Անանիկ Կասանեանի, Գրիգոր էֆ. Ցովհաննէսեանի և վաճառական Շալճեան էֆ.ի։ Այս վերջինը չէր պատասխանած։ Վերոյիշեալ երկու մասնագէտները Թաղ. Խորհուրդին կողմէ պատրաստած հարցումներուն մանրամասնաբար պատասխանելով, Արեւեանոցին համար իրը մշակելի ճիւղեր ընդունուեցան՝ Զուգաքաւութիւն, Ասեղնագործութիւն և Ասեղնանկարչութիւն, չափական և իրական սեռին մասչելի ճարտարարուեստական Գործագրութիւն և Մաղկեղինութիւն։ Թաղ. Խորհուրդը Համախորհուրդ ընդունեց վարչական և արուեստագիտական մարմին մը կազմել ու քնարել ընդհանուր հսկող մը Սիրոյան, իսկ այցելու՝ գլխաւոր արուեստագէտ մը և ասեղնագործ-գծագրիչ՝ ասեղնագործութեան և ասեղնանկարչութեան մէջ աշխատելու, գծագրութեան դասաւանդութեան և նիւթերու ընտրութեան համար, մէկ օժանդակուհիով որ պիտի ըլլայ պուռսկոզ-կարուհի մը, մէկ մանուածէ ձեւագիտուհի, և մէկ մասնագիտուհի ծաղկեղինութեան համար։ Ցեսայ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան կահաւորման, գործիքներու չինութեան և գնման համար. իսկ նիւթերու և պիտանի խնդիրը ժամանակի անձկութեան պատճառաւ յետաձգուեցաւ յառաջիկայ երկուշաբթի, որուն ներկայ գտնուելու համար դարձեալ հրաւիրուեցան երկու արուեստագէտները։

ԻԶՄԻՐի Առաջնորդարանը երկար տարիներ է վեր զբաղեցնող տնտեսական ծանօթ դատին տարիս լսելիք վկայները ամենէն ալ ներկայացած ըլլալով, երեք նիստերու մէջ խնդիրը վերջացաւ և Առաջնորդարանը այդ վկայութեանց տեղեկագիրը պատրաստելով պիտի ղրկէ Պատրիարքարան։

*** Անցեալ երկուշաբթի օր Առաջնորդարանի մէջ խառն նիստ մը տեղի ունեցած է, որուն մասնակցած են Քաղաք. Ժողովը, Տնտես. Խորհուրդը և Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը. այս վերջին մարմինը Ժողովին ներկայացուց Հիւանդանոցի նոր կանոնագիրը, որ յաջողական նիստերու մէջ ակնարկութեան և քննութեան պիտի առնուի հետզհետէ։

*** Ազգ. Հիւանդանոցի ասնամբարութիւնը ըլլալով անցեալ չորեքշաբթի օր, Հոգաբարձութեան հրաւէրով, Դուրեան Սրբազան պատրաստած է Ս. Լուսաւորչի մասրան մէջ։

ԲԱՐԻԶԻ Թերթերուն մէջ հաճոյքով կը կարդանք թէ ծանօթ երգիչ Պ. Ասմանակ Շահմուրատեան նոր յաջողութիւն մը ունեցեր է Բուենոսայրէսի օպերայի մրցմանց մէջ, այս անգամ երկրորդ մրձենակի (accessit) արժանանալով։ Հայ երիտասարդ թէնօրին այս կրկին յաջողութիւնը ջերմապէս շնորհաւորելի է։

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ գործակատարութեան միջոցաւ Երզնկայի առաջնորդ Տ. Երուանդ վրդ. Փէրատճեանի Կոյս. Պէրթը Պատրիարքարան յանձնուեցաւ։

ՅՐԱՊԻԶՈՆի Առաջնորդ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պոլեան ծանուցած է Պատրիարքարան թէ՝ Վանայ Առաջ. Տեղապահ Տ. Ներսէս Մ. վրդ. Տրապիզոն հասած է և հիւանդութիւնը սաստկացած ըլլալով տեղւոյն Աւաջնորդարանին մէջ կը դարմանուի բժիշկներու խնամքով։

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԱՐԳ ՀՕՐ կողմէ Գարակէօմրիւկի եկեղեցիին գոյքերուն համար կազմուած յանձնաժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի օր՝ Պալաթա Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդարանին մէջ։ Այս յանձնաժողովին պիտի անդամակցի նաեւ Բերայի քահանաներէն Տ. Արիստակէս Թաշճեանը, իբրեւ լուսաբերապետ հրկիդեալ եկեղեցիին։

ԲՈՒԲԵՐԴԻ ՆԱԽԿԻՆ ԱՌԱՋՆ. ՏԵՂԱՊԱՀԸ.— Իշիկսան Քերթի մը Բրոնիկի բաժին մէջ տեսանք հրատարակութիւն մը՝ ծայրէ ի ծայր խեղաթիւրումներով և Վիճակիս նախորդ Տեղապահ Տ. Գէորգ Վ. Իրբանոսեանի անձին շուրջ նպատակաւոր և ձիր խնկարկութիւններով լեցուն։ Այդ գրուածին համեմատ, իբրեւ Թէ Իրբանոսեան վարդապետ տեղւոյս Ս. Գրիգորապոր վանքին 40էն չափ առանց կալուածագրի մնացած արտերը յոգներ է քաղուի վերածել Քաղաք. Ժողովոյ անդամներէն մէկուն անուան, Թէ Սիմոն Սիմոնեան անուն ազգայինը անոր այդ ձեռնարկին դէմ առարկութիւններ ու դժուարութիւններ է յարուցեր՝ առանց սակայն յաջողելու, Թէ ծախքերը վճարելով՝ կալուածագրերն առնուած և Ցամը միւսpkար սեմեsի մէն ալ նոտարութեան կողմէ վաւերացնել տրուած է ապագայի ապահովութեան համար։ Անկարելի էր զարմանքի հետ դայլայլ չդալ յայտի իրողութիւնները խեղաթիւրուած տեսնելով։ Նոյն վերոյիշեալ տարերը արձանագրուած էին արդէն քաղաքիս ԵՊ վաստակելի ազգայիններէն Աղապապեան Խաչատուր և Ցովհաննէս էֆէնտիներու անուան, որոնցմէ կամ անոնց ժառանգաւորներէն մէզի չպի իսկ ապահովութիւն չտնէր տեղւոյս համայնքը ա՛յ ներկայն և ա՛յ ալ ապագային կրկնակ տեսակէտներով։ Տ. Գէորգ վրդ. իր վերջին օրերը գէթ գործ մը տեսած ըլլալու փափաքութեամբ 50-55 սկիզի բոլորովին անարդի ծախքի մը ենթարկեց վանքը, քանի որ առանց այդ ծախքին ալ հանգչելու Խաչատուրէֆ է ժառանգաւորներէն և Ցովհաննէս էֆ.ի սմենայն դիւրութեամբ կարող էր սանալ ցամը միւսpkար սեմեsի մը և այսպէս վանքին հողերը ապահովել ապագայի համար ալ։ Ուրեմն ապահովութեան տեսակէտով ալ Տ. Գէորգ Վրդ.ի տեսած գործը ոչնչութիւն մըն է. իսկ 50-55 սկիզի այս առթիւ ծախսուած գումարը բոլորովին ի զուր վատնուած է։ Տ. Գէորգ Վ. ընդերկար դեգերեցաւ տեղւոյս մէջ, իրեն բան գործ ընելով այս աննչան խնդրոյ։ Եթէ ոչ տեղն է հարցնել Թէ Տ. Գէորգ Վ. ինչո՞ւ չկրցաւ մնացեալ 30է չափ արտերը բափուի վերածել, որանք իսկապէս աշխատութեան կը կարօտին։ Տեղեկացուն այսպէս Տ. Գէորգ Վ.ի գործած սխալը քաւելու և անոր պատճառած անտեղի ծախքին պատասխանատուութիւնը մեղմացնելու անզօր ճիգին մէջ՝ յանկարծ դուրս կուգայ իր գոյնը, յարձակելով այնպիսի անձի մը վրայ, որ Տ. Գէորգ Վ.էն չա՞ս աւելի գեղեցիկ և չա՞ս աւելի իմաստուն հեռատեսութեամբ և անտաղտութեամբ ի զուր չանցած էր համոզել զայն նոյն ձեւով սեմեsի մը տառնալու Աղապապեաններէն, և ծախքերու չենթարկել վանքը, և կամ հակառակ պարագային՝ եթէ անհրաժեշտ կը նկատէր անձի փոփոխութիւնը՝ աւելի վատահելի անուան մը վերածելու համար (նախորդ արձանագրութիւնը կատարելապէս վստահելի էր տեղւոյն հայանքին համար) նոյն անձը՝ Մ. Սիմոն էֆ. Սիմոնեան՝ պնդած էր որ փոխանակ մէկի, երեք-չորս անհատներու անուան վերածել զանոնք՝ ա՛լ աւելի հաստատուն և նպատակայարմար հիման մը վրայ դնելու համար ապահովութիւնը։ Մ. Սիմոն էֆ.ի դիտողութիւնը բուսական է ապացուցանելու անոր հեռատես և կարգապահ ոգին և տեղեկասէրն ալ նախանձոտ զրպարտութիւնը։ Եթէ իրաւունք չունէր Մ. Սիմոն էֆ., ապա ուրեմն ինչու համար երկու անհատ անուան արձանագրուեցաւ վերջերս՝ Լուսիկեան Վաղարշակ էֆ.ի և իր բարեպաշտուհի Տիկին մոր՝ ի յիշատակ իրենց հօր ու մայրանոյն՝ հանգուցեալ Ցովհաննէս էֆ. Լուսիկեանի ազգին նուիրած մէկ տունը։

ՀԱՑԹԵՐԹՈՐՈՒ գլխաւոր գրաքննիչ աղբացեալ Մինաս էֆ. Պուսնուզեանի մահուան քառասունքին առթիւ, առաջիկայ երկուշաբթի առաւ. ժամը 2ին (Ք. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ Հոգեհանգստեան պաշաօն և Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին քարոզիչ Տ. Եղնիկ Մ. վրդ. Դալբաշեան, հանգուցեալին ընտանիքին փափաքին համաձայն։

ԳԻՒՏ ՑՓՈՐ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ տօնին առթիւ Վարի Էյուպի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին տօնախմբութիւնն ըլլալով, այս կիրակի, Խազբիւղի քարոզիչ Տ. Եղնիկ Մ. Վ. Պապեան հրաւիրուած է պատարագելու։ Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին Խազբիւղի Դպրաց Դասուն կողմէ, Զիլինկիրեան միաձայնով։ Այս առթիւ, քան սովորութեան, ուրախալոր ժողովրդեան մասաղ պիտի բաժնուի։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հայ թերթերու գլխաւոր գրաքննիչ հանգուցեալ Մինաս էֆ. Պուսնուզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի (100 ֆրանք) 475 դրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր և Տիկին Մ. Սեկեան՝ ի Մարսիլիա

(Սենիր Հոգաբարձութեան)

ՀԱ՛Փ ՄԸ ԴՆԵԼՈՒ Է

Անսանելի տաքերը սկսան. նեղացուցիչ և քրանեցուցիչ ամիսներ, որոնք աշխարհի խոլոր բաղնիքի մը կը վերածեն։ Մարդիկ այս ամիսներուն հազար երանի կուտան և նախանձաի աչքերով կը նային նոյն ձուկերուն, որոնք այնքան զով տեղեր կ'ապրին և լեսոյ... կինոներուն որոնք առանց անպատեհութեան — ընդհա՛կառակը— կրնան իրենց մարմինին զանազան մասերը ցուցադրել։

Սկսան, այո՛, անտանելի տաքերը՝ ամբողջ մարդութեան համար ընդհանրապէս և վարժապետներուն՝ մասնաւորապէս։

Խե՛ղճ հոգիներ.

Տարին մեծագոյն մասը հոգի, սիրտ, փոր հացուցին նոր սերունդը դասատրակելու համար. կեցցէ՛ ու դարբեցին գլուխներ և երբ այսօր սա մէկ քանի ամիսներուն քիչ մը կաղդուրուելու համար մարդիկը գիւղ պիտի երթան և կամ հանգիստ մը պիտի քնանան, առանց վախը ունենալու թէ դասաւանդութեան ժամը կ'անցնի, ահա՛ անդին ուրաւական մը պէս իրենց ուշիկ կը ցցուի այն վախը թէ մի՛գուցէ հինգէն վերջը գալիք գիրը, «վեց գիրը» ըսել կ'ուզենք, իրենց ալ վիճակի։

Բայց սոսկալի է ասիկա. արդարաւելի կացութիւն մըն է սա մանաւանդ անոց համար, որոնք ընտանիքներ կ'ապրեցնեն։ Ի՞նչ ընէ խեղճ վարժապետը այդ երկու երեք ամիսին պարապուրդը, երբ այդ երեք ամիսին մէջ պիտի սնանիլ հոս ու հոն վազել, այսինչ կամ այսինչ գործակալութեան կամ գրավաճառին — որոնցմէ ոմանք այժմ վարժապետի հայթայթիչներ են քան գրքերու հայթայթիչ — դիմում ընել, ձգնիլ, աղաչել ու պաղաղիլ որպէսզի զի տեղամերթ 1ին կարող ըլլայ պաշտօն մը ձեռք ձգել։

Անիրաւութիւն մը չէ՞ ասիկա և ամէնէն անարդիւն տեսակէն, որուն կ'ենթարկուին մեր ուսուցիչները, կարգ մը Թաղ. Խորհուրդներու և Հոգաբարձութիւններու կողմէ։ Անիմաստ չէ՞ գտներ ամէն դպրոցական տարեշրջանի վարժապետ փոխելու մեր այս լոսի դրութիւնը, որ այլեւս կարծես ընդունուած սովորութեան մը կարգը անցած է։

Դպրոցներու կարգապահութեան և լաւագիտութեան տեսակէտով ալ անարդարանալի է վարիչ մարմիններու այս ընթացքը, որանք դժբախտաբար շատ անգամ կազմուած են դպրոցական գործերէ ապէտ բան չհասկցող խանութպաններէ և ախթարներէ։ Եւ կարելի՞ է ասկէ աւելի բան մը լսուլ այս տեսակ գլուխներու տէր մարդուկներէ, որոնք կը կարծեն թէ խնայողութիւն մը ըրած կ'ըլլան երբ յոլովին ճամբէ 300 ղուռուշ վարժապետը անոր տեղ պաշտօնի կոչելով 200նց մը։ Եկեղեցիին տնտուկը իրը թէ մէկ քանի հարիւր ղուրուշի շահ մը պիտի ունենայի գաղափարով, պատճառ կ'ըլլան այդ մարդուկները որ մեր ուսանող մանուկները, ամէն տարի կոչիկ փոխելու պէս, վարժապետ փոխեն և այսինչ ուսուցչին դրութեամբ սորված քիչ մը բանը, յոլովդ տարին դարձեալ սկսին, քանի որ նոր եկողը միշտ կ'ուզէ իր դրութիւնը առաջ քշել, հոգ չէ թէ այդ բանը մեծապէս պիտի յետ գայ աշակերտներուն։

Ուստեմն. Խորհուրդը, կ'արժէ որ ամէ՛ն բանէ առաջ և ամէ՛ն բանէ աւելի, չա՛փ մը դնէ մեր դպրոցական մարմիններուն այս լոսի սովորութենանը և կամ ջնջէ արձակուրդի դրութիւնը, որ վարժապետները կազդուրելէ և գիրցնելէ աւելի... նիհարցնելու միայն կը ծառայէ։

Բ. Լ—ԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, յուլիս 14)

Պ. ՖԱԼԻԷՌԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԲՈՒԴԱՊԷՍՏ, 14 յուլիս.— Ուառաջիկայ շաբաթ օր 18 յուլիս (վաղը) նախագահ Պ. Ֆալիէռ Բարիզէն ճամբայ կ'ելլէ նախ Քրքենկա, Սդաբլամ և Ռեվալ և անկէ ալ Քրիստիանիա այցելելու համար։ Յուլիս 20ին պիտի հասնի Դանիոյ մայրաքաղաքը և մինչեւ յուլիս 22 իրիկունը հոն պիտի մնայ. յուլիս 24ին Սդաբլամ պիտի ժամանէ և մինչեւ 26 յուլիս հոն մնալով հեռաւեալ օրը պիտի հասնի Ռեվալի նաւահանգիստը։ Նիքոլա կայսրը և Պ. Ֆալիէռ փոխադարձաբար պիտի այցելեն իրարու։ Այցելութեան առաջին օրուան իրիկունը կայսերական զբօսանուէրի մէջ հացկերոյթ պիտի տրուի և հետեւեալ օրը ցերեկին ալ Վեռիդի ֆրանսական զրահաւորին մէջ հանդիսական ճաշ։ Պ. Ֆալիէռ նոյն իրիկուն Ռեվալէ մեկնելով յուլիս 31ին պիտի հասնի Քրիստիանիա և օգոստոս 2ին պիտի դառնայ Ֆրանսա։

ԲՈՒԴԱՊԷՍՏ, 14 յուլիս.— Պ. Սդոլիպին ներկայ չպիտի գտնուի Նիքոլա կայսրը և Ֆրանսայի նախագահին տեսակցութեան։ Ներկայ պիտի գտնուին միայն Պ. Իզվոլսքի, պալատական հրամանատար Պառոն Ֆրէտերիքս, ծովային նախարար Պ. Տիքով և արքունի մարալախտ կոմս Պենքենտորֆ։

ՕՐ. ՄՈՌԿԷՆ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

ՊԵՐԼԻՆ, 14 յուլիս.—Ծանօթ միլիոնատիրոջ աղջիկը՝ Օր. Անտա Բիրբընդ Մառկան, 28 տարեկան, երէկ Պերլին ժամանեց գործակատարներու խնամածութեան գործը ուսումնասիրելու համար։ Շաբաթ մը առաջ արդէն օթօմոպիլով Բարիզէ Գերմանիա հասած և Քէօլն, Քասսել, Հանովէր ու Մագդեբուրգ քաղաքներն հանդիպած էր։ Իր հետ կը գտնուի Օրիորդ Մէռպի, որ տարիներէ ի վեր իր բարեկամուհին է։ Օրիորդ Մառկէն հինգ տարի առաջ ալ Պերլին եկած է և իր հօրը հետ Քիլի մէջ ներկայ գտնուած է Վիլհելմ կայսեր ներկայութեան կատարուած նաւարշաւներուն, և այն ատեն Պ. Բիրբընդ Մառկէն ունկնդրութեան ընդունուած էր կայսրէն։ Բայց Օրիորդ Մառկէն մինչ 1903ին բացարձակապէս հաճոյքի համար եկած էր Պերլին, այս անգամ Եւրոպա այցելութեանը նպատակը աւելի լուրջ գործի մը հետամտիր է՝ այսինքն կ'ուզէ մօտէն ուսումնասիրել Եւրոպայի բարեգործական հաստատութիւնները և մանաւանդ գործատուներուն խնամատարութեան միջոցները։ Օրիորդն այս մասին ընդարձակ ուսումնասիրութիւններ ըրած է արդէն Ամերիկայի մէջ, և ըսուած է իրեն թէ Գերմանիոյ մէջ ա՛լ աւելի շատ բան կրնայ սովրիլ նոյն խնդրոյն վրայ։ Օրիորդն ընդարձակ տեղեկագրի մը մէջ պիտի ամփոփէ իր դիտողութիւններն ու քննութիւնները։ Օրիորդ Մառկէնի բարեգործութեան մասին զրացած դրութիւնը միայն ընկերական դիրքի հետեւանք չէ, այլ նոյնչափ եւս իր զարգացած բարեպաշտական ոգիին։ Օրիորդ Մառկէնի կրօնասիրական հոգեւոր դիրքը մէկ քանի տարի առաջ յայտնի եղաւ, երբ թիւրդերեց իր հօրը, որ Նիւ-Եորքի Մէդրօբոլիդէն Օբերոյին մեծ բարեսիրներէն մէկն է, որպէս զի արգիլել տայ Բիւրբա Շդրասւոի Սալոմէ օպերային ներկայացումը։ Պ. Բիրբընդ Մառկէն արդէն իսկ 250-300 միլիոն մարքի հարստութիւն մը պիտի թողու իր տղոյկան։ Օրիորդ Անտա Մառկէն և Քառնէկիի 14 տարեկան տղիկը ամենէն հարուստ ժառանգորդներն են Ամերիկայի մէջ։

ՀՈՒՆԳՔԵՐՈՒՆ ԱՆՆՊԱՍ ՎԻՃԱԿԸ

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 յուլիս.— Մէկ քանի օրէ ի վեր Նիւ-Եորքի և Զիքագոյի տարածքի հրապարակներուն վրայ գիներու բարձրացման հոսանք մը կար Մ. Նահանգաց հունձքերու մասին անպատատ լուրերու հետեւանքով։ Այսօր Ամերիկայէ հասած լուրերը կը հաստատեն գիներու բարձրացումը, և տարբ պատճառն ալ կը վերագրեն հիւսիսային Տաքոդայի մէջ տիրող երաշտութեան հետեւանքով հունձքերու անպատատ վիճակին և գլխաւորապէս հիւսիսային արեւմտեան երկիրներէն առնուած անպատատ լուրերուն։ Նոր ցորենի համար արդէն մեծագանակ մատուցում կայ, բայց որոշման խնդրոներն ալ շատ մեծ են։ Երկի մեծագանակ խնդրանք եղած է Ռուսիոյ համար, ինչ որ կը ցուցնէ թէ Ռուսիոյ մէջ ալ այս տարի նպատատ չէ հունձքերուն վիճակը։ Այսուհանդերձ այս լուրերը վաղեցկան չեն համարուիր, վասն զի կենայ ըլլալ որ շահադէտներու խաղեր ըլլան։ Բայց պատատ ցորենի համար պահանջուած բարձր գիները կը ցուցնեն թէ պատրաստ արմատքը քիչ է Ամերիկայի մէջ, և այս պարագան կը բերէ արդէն գիները բարձրացնելու։ Այս պատճառաւ, Մ. Նահանգաց հունձքերուն վիճակին անպատատ ըլլալու կամ չըլլալու մասին վերջնական վճիռ մը տալէ առաջ, պէտք է սպասել ժամանակ մը եւս։ Ամերիկայի մէջ արմատքի գիներուն բարձրութիւնը ազդեցութիւն ըրած չէ ցամաքային Եւրոպայի հրապարակներուն վրայ։

ՀՅՍՈՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲՈՒԴԱ, 16 յուլիս.— Սակարանին տրամադրութիւնները լաւ են, սակայն գիներուն ամբողջութեանը մասին վարանում մը կայ։ Ֆրանսական Ռանդը հաստատուն է և օտար արժեթուղթերը բարձրացած են, մանաւանդ ռուսական փոխառութեանց պարտատոմսերը։ Օմ. Միացեալը փակուեցաւ 96.40։ Օմ. Գանքը՝ 703։ Էջելիի ածխահանքի բաժնեթուղթերը 294 ֆ.է իջան։ Ռիո Թինթօն ինկաւ։ Պալիս Դ-արայսրն անփոփոխ է։ Կապարը իջնած է՝ 12.18։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ անգլիական Քոնսոլիտէի գիները սակաւ են և «առպիդաժ»ի արժեթուղթերն ալ անփոփոխ։ Ամերիկեան արժեթուղթերը կը պահեն իրենց բարձր գիները։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերը լաւ են։

—Ալանսոնէն կը հեռագրեն թէ արկածի մը ենթարկուեր է այն ինքնաշարժ կառքը, ուր կը գտնուէին Ֆրանսայի պատերազմական նախկին նախարար Պ. Իդիէն ու Տիկինը։ Երկուքն ալ ծանրապէս վիրաւորուեր են, բայց վիճակին մահացուութիւն չի պատճառեր։

ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹ.— Ֆրանֆֆուրդեր Զայդունկ կը յայտարարէ թէ Անգլիոյ թագաւորը օգոստոս 12ին Վիլհելմ կայսեր հետ պիտի տեսակցի Ֆրիտրիխսհոֆի դղեակին մէջ։

— Ձիպութիէն կը հեռագրեն թէ Հապէշիստանի կայսեր որդին՝ Էյասղոլ իշխանը մօտերս Եւրոպա պիտի ուղեւորի և Կ. Պոլիս ալ պիտի այցելէ։

ԳՐԻՍԳԻՍԱՆԻԱ.— Վիլհելմ կայսրը այս իրիկուն հոս ժամանեց Պերլինէն։

ԲՐԱԿՍ.— Համալուսական համաժողովը որոշեց 1911ին ալաւական ցուցահանդէս մը կազմակերպել Մոսկուայի մէջ։

ԻՍԼԻՆ.— Նոպկի հանքերուն մէջ տարած մը պատահելով մաս մը տեղ փլաւ։ Տասերկու գործաւորներ մեռան և սաստ ալ վիրաւորուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Արքայական գերդաստանը մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւի ալիմպիական խաղերուն, որոնք երկուշաբթի օրը սկսան։ Ցուենատանի Բանքանքէն իշխանն ալ ներկայ կը գտնուի։ Գեղարդի տրձակման մէջ առաջին հանդիսացաւ Շուէյցի մը և երկրորդ՝ Կ. Պոլսեցի յոյն երիտասարդ մը Տորիցա։

ԼԻՍԼՆԱ.— Ռուսմանիոյ նախարարապետ Պ. Սդուրցա Վիեննա ժամանելով պիտի տեսակցի արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի հետ։

—Աւստրիոյ նախարարներէն գերման կուսակցութեան պատկանող Պ. Բրաֆ հրաժարեցաւ՝ լեզուներու օրէնքին նկատմամբ նախարարապետին հետ անհամաձայն գտնուելուն համար։

ՊՕՐԼԻՆ.—Այս տեղի վարիչ չրջանակներուն մէջ մեծ զարհուրակութիւն պատճառեց Գերլիխի ֆրանսական դեսպան Պ. Բանպոնի մասը՝ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ յարաբերութեանց մասին լրագիրներուն յանձնաստութեանը դէմ։

ՊՈԼԻՏԱՍ.—Զրոյց կայ թէ սերպ սատիկանութիւնը, Պայտա-Պոտգորի մէջ, սանմանագլուխին վրայ, ձերբակալեր է աւստրիացի սպայակոյսի հարբերապետ Պ. Քարլ Հէրմանը՝ իբրեւ զինուորական լրտես։

ՊՕՐԼԻՆ.— Գերման նախարարութիւնը առաջադրած է Ռայխստակէն մեծ վարկեր ուղել բանակին համար։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Հանսուրատի մէջ կացութիւնը այն աստիճան է որ երկիւղներ առաջ կը բերէ կեդրոնական Ամերիկայի երկիրներուն մէջեւ պատերազմի մը մասին։

—Թասլի մասին վիճակին քննութիւնը սեպտեմբերին յետաձգուեցաւ։

ՊԵԼԻՆ.—Կը կարծուի որ Պ. Բրոդէչ նախարարութիւն մը պիտի կազմէ և Սգաբրչին պիտի լուծուի։

ՊՕՐԼԻՆ.—Հոս կը յայտարարուի որ Պ. Իզվոլսքի մասդիր չէ այցելութիւն տալ ֆն Պիւլով իշխանին։

— Կը հերքուի այն լուրը թէ Վիլհելմ կայսրը նամակ գրած ըլլայ Ռուսիոյ կայսրը։ Նաև կը հաստատուի որ երկու վեհապետները այս տարի պիտի չտեսակցին։

—Թեկիլիսի Ռուսճատու կը բողոքէ Տանցմարքայի դէմ, որ թոյլ կուտայ բրիտանական նաւատորմին մարդանցներ կատարելու դանիական ջուրերուն մէջ, մինչդեռ գերման նաւատորմին կ'արգիլէ գիլի անցքը։ Նոյն թերթը կը հարցնէ թէ մինթէ Անգլիոյ ու Տանցմարքայի միջեւ կամ Անգլիոյ ու Բարթուկալի և Անգլիոյ ու Սպանիոյ միջեւ եղածին նման կարգադրութիւն մը։

ԲԱՐԻԶ.—Գիրլինէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիլոն ինքնաբերաբար Բարիզի գերման դեսպան Ռոսոլին իշխանին բացատրութիւններ տուեր է Ափրիկէի մէջ Ֆրանսայի քաղաքականութեանը մասին։ Այդ բացատրութիւնները լաւ տպաւորութիւն մը գործած են Գերմանիոյ ձեռնհասներուն մէջ։

ԲԵՌ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՑԱՑՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հրամանին տակ ապաստանող գաղթականներու դեռեղման Ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետեւ ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգեւ չչահող ամսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ ամսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգեւներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ ամսականներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և ասոնցմէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի չտրուի։ Ինչպէս կ'երեւի տարեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմակները զանազան տարբերանշումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ ամսակին դէմ նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ ամսականներուն մէկ մասը չորս թիրաժի փոքրիկ երեքական կտորի բաժնուած է։ Ցիշեալ կատարակաւոր ամսականները՝ մէջտեղէն 19 դրուշի հաշուով՝ կէս ամսականներուն գինը 36 դրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 18 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 9 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիին և կամաւորին գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ ամսակ գնողներուն հեռեւեալ դեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի ամսակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի ամսակ գնողներուն %ին 8, 2001 ոսկիի ամսակ գնողներուն՝ %ին 9, 3001 ոսկիի ամսակ գնողներուն՝ %ին 10ը, և 10,001 ոսկիի ամսակ գնողներուն՝ %ին 12. առաջին թիրաժը պիտի կատարուի 1324ի մարտ 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և երդեալ, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. Թիրաժ (Մարտի սկիզբը)			Բ. Թիրաժ (Ապրիլի սկիզբը)			Գ. Թիրաժ (Մայիսի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.
1	**600000**	**600000**	1	**300000**	**300000**	1	**300000**	**300000**
1	200000	200000	1	100000	100000	1	100000	100000
1	100000	100000	3	40000	120000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000	3150	200	630000
3150	200	630000						
3500		2170000	3500		1710000	3500		1710000

Դ. Թիրաժ (Յունիսի սկիզբը)			Ե. Թիրաժ (Յուլիսի սկիզբը)			Զ. Թիրաժ (Օգոստոսի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.
1	**300000**	**300000**	1	**300000**	**300000**	1	**400000**	**400000**
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1710000	3500		1710000	3500		1810000

Է. Թիրաժ (Սեպտ.ի սկիզբը)			Ը. Թիրաժ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)			Թ. Թիրաժ (Նոյեմբերի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.
1	**400000**	**400000**	1	**400000**	**400000**	1	**400000**	**400000**
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000	3500		1810000

Ժ. Թիրաժ (Դեկտ.ի սկիզբը)			ԺԱ. Թիրաժ (Յունվ.ի սկիզբը)			ԺԲ. Թիրաժ (Փետրվ.ի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմտ.մտ.
1	**500000**	**500000**	1	**600000**	**600000**	1	**1200000**	**1200000**
1	200000	200000	1	200000	200000	1	500000	500000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	400000	400000
2	40000	80000	2	40000	80000	1	300000	300000
5	20000	100000	5	20000	100000	1	200000	200000
15	10000	150000	15	10000	150000	10	100000	1000000
50	4000	200000	50	4000	200000	20	40000	800000
275	400	110000	275	400	110000	65	20000	1300000
3150	200	630000	3150	200	630000	300	10000	3000000
						750	4000	3000000
3500		2070000	3500		2170000	1250	800	1000000
						21600	200	4320000
						24000		17020000

ՀԱՍՈՑԹ

	Ոսկին 100ին
Ի բաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100ին
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու ցանկացողին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Վիճակի և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթևեկութիւններ

Յուլիս

Դշ. 2|15 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրաս, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։

Դշ. 2|15 Օսմսա. Իրիկուան ժամը 4ին։

Նշ. 3|16 Իզմիր, Պիրէան և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։

Նշ. 3|16 Օսմսա. ժամը 4ին։

Ուր. 4|17 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին։

Շբ. 5|18 Օսմսա. ժամը 10ին։

Շբ. 5|18 Տարսոն, Մերսին, Իզմիր, Պիրա, Հոդոս Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոսա Սախա և Աղեքսանդրիա. ժամ 4

50—11

ՈՍԿԵՐՁԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

"ՔՐԻՍԹՕՖԼ,,

ՄԻԱԿ ԵՒ ԵԶԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿ

ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

ՍԱ ՎԱՃԱՌԱՆԻՆԸ ԵՒ ՔՐԻՍԹՕՖԼ ԱՆՈՒՆԸ

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԿՏՈՒՐ Վ.ԲԱՑ

12—7

Հրատարակուեցաւ

ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ԵԶԱԿԱՆ ՀԱՅ.-ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

Պաշտօնական, գիտական և այլ կարիւր բառերու ֆրանսերէնով և բաղմաթիւ օրինակներով ճոխացած իբր 50,000 բառ, տ, սուրիւն։

Տրկտիրուիլ

ՊԵՏՐՈՍ Լ.Դ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Օգնական Գեղական Քարտուղար և Տնօրէն Գերդաստան Վարժարանի

Սոյն երկասիրութեան վրայ երկար գրել աւելորդ է. միայն սաչափը բանք որ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն և Գեր. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեանէ զատ, Թուրք և հայ ամէնէն նշանաւոր գրագէտ-լեզուաբաններէ գնահատականներ կան այս խրդճամիտ և յոգնավատակ երկասիրութեան սկիզբը։ Ի մէջ այլոց Թուրք նշանաւոր գրագէտ-բանաստեղծ Էքրեմ պէյ, Ռէշատ պէյ, Ակիֆ պէյ, հայագէտ Սիւրէյա պէյ, Պատրիարքարանի Թուրք. Դիւանապետ Թրգրգէան Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան և արեւելագէտ Սաեփան էֆ. Կարիկեան Թուրքերէն գնահատականներ ունին։ Հայերէն գնահատականներ ունին Դուրգէն, Զօրապ, Ելգէնեան, Զօղոս Բէրէսէեան, Ուզուրկեան, Հրանտ Ասատուր, Փանոսեան, Թէոդիկ, Գաղանճեանի պէս բանասէրներ և գրագէտներ։

Սոյն երկասիրութիւնը ունի 900ի մօտ հոծ էջեր, 8 բանթօ գրով չարուած. ձօնուած է Ուսուցչապետ Ռ. Ե. Գերդէրեանի. կը պարունակէ հեղինակին մեծադիր լուսանկարը։

Թուղթ բնաթիր, տպագրութիւն ընտիր (Տէր-Ներսէսեան և Գերդէրեան), կազմ փառաւոր (Մատթէոսեան)։ Կը վաճառուի կանխիկ 35 դրուշի։ Մէկ կեդրոնատեղին է Պալէնց գրատուն։ Գաւառներու համար Թղթատարի ծախքով 40 դրուշ։

20—19

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երթևեռ.

1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՃԼԻ — ՊՈՒԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ՍՐԹ	Կոխմբ. 622 Ատր. եւ ճմբ. Ուռուս	
Կայարան		
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաչին խան		11 31
Զումրա		12 15
Արբզ Էօրէն		12 43
Մանասաուն		1 22
Գարաման	ժմն.	1 43
	մեկ.	1 58
Սիարօվա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 14
Ալաճա		4 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ	Կոխմբ. 621 Ատր. եւ ճմբ Իրիկուն	
Կայարան		
Պուլկուրլու	մկն.	5 20
	ժմն.	5 38
Էրէյլի	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այրանճա-Տէրպէնտ		8 33
Սիարօվա		9 11
Գարաման	ժմն.	9 32
	մկն.	9 55
Մանասաուն		10 24
Արբզ Էօրէն		10 57
Զումրա		11 30
Գաչին խան		12 06
Գոնիա	իրիկուն ժմն.	12 35

50—41

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի Կայս. Իրատէով Թողեալ հասոյթ

Ի.Զ. ՏԱՐԵԵՐՁԱՆ — Փետրուար 1908

ՏՈՒՐՔԵՐ	Խառն հասոյթները		Տարեշրջանի նախորդ ամիս երու խառն հասոյթները		Գումար 1907 փետր. 29 մարտ. 13		Գումար 1906 փետր. 29 մարտ. 13		Տարբերութիւն 1906ի հետ բաղդատմամբ	
	Օ.	Ո.	Օ.	Ո.	Օ.	Ո.	Օ	Ո.	Օ.	Ո.
Վեց Տուրքեր. Թիախոտ (յետամնացներէ Գանձում)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Աղ	58332	96	1065553	52	1123886	48	1076880	22	+ 48006	26
Դրոշմանուագ	30827	89	335426	61	366254	50	353631	25	+ 12623	25
Ոգելից ըմպելիք	56232	27	227069	07	283301	34	284117	67	— 816	33
Զինարան	3013	16	66535	70	69548	86	51952	—	+ 17596	86
Մետաքս	1000	01	130217	61	131217	62	110132	75	+ 21084	87
Ցաւելուածական մաքս 3%ով	55248	33	489789	53	544987	86	—	—	+ 544987	86
Հասոյթք Ռէժիէն	—	—	75000	—	75000	—	75000	—	—	—
Թիախոտ (մենաշնորհ) Ռէժիի շահուց մասնակցութիւն.	144500	—	4832	18	149332	18	129878	95	+ 19473	23
Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակալ ծխախոտի տասանորդին մինչեւ 100,000 ոսկի	26342	32	184025	36	210067	68	183026	27	+ 27041	41
Ցաւելուած կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակարդ զոյացեալից 130,000 Օսմ. լիրայով	51298	—	102596	—	51298	—	102596	—	—	—
Արեւ.Ռումէլիի տրկն.հարկէն	—	—	1140974	74	114019	74	111019	74	—	—
Թէսպէքիի տուրք, Մաքսատունէն փխնկզր. վճրի.	2000	—	50000	—	50000	—	50000	—	—	—
Սեբաստիոյ-Դարատաղի,Պուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Զանազան հասոյթներ	2771	92	19715	78	22487	70	23378	89	— 891	19
Գաւառներու մէջ զրամներու վաճառումէն զոյացած շահ	655	41	10213	67	10869	08	9944	32	+ 924	76
	454922	27	3473666	77	3928589	04	3238558	06	+ 690031	98
Գանձուն հետ եղած հաշիւ	500	—	14879	35	15379	35	12029	85	+ 2849	50
Համագումար	455422	27	3488546	12	*3943968	39	3250537	91	+ 692880	48
Կեղը. Վարչութեան ծախքեր					83685	55	87137	03		
Գաւառ. Վարչութեան ծախքերը					489164	06	444762	55		
Մնացող պահանջ գաւառներէ					6788	51	9314	19		
Ռէժիի ծախստին մասնակցութեան բաժինը					50000	—	50000	—		
Գանձո ն հետ եղած հաշուէն մնացորդ					5365	20	6164	21		
Գումար					635003	32	597377	93		
Փոփոխեալ պարտքի տոկոսներ վճարելու յատկացուած զումար Եւրոպայի ու Գ. Պոլսոյ մէջ					1645760	16	1684540	68		
Փոփոխեալ պարտքի փոխառութեան եւ Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաւորներուն ամորթիսրման համար վճարուած զումարներ					766024	27	575653	65		
Մնացուկ					897180	64	393015	60		
Գումար					3943968	39	3250537	91		

Ի Դիմաց Վարչական Խորհուրդին

Նախագահ Լ. Պէրոժէ — Վարչական Խորհրդոյ անդամ ԹԷՍԹԱ

Կ. Պոլիս, 24/7 յունիս 1908

(*) Մէջը ըլլալով Գանձու հաշուէն 500 օսմ. ոսկին, որ յատկացուած է Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն տոկոսը վճարելու։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԷՆ

ՍՈՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէսայի

Անուանք	Թանս	Անուանք	Թանս	Անուանք	Թանս	Անուանք	Թանս	Անուանք	Թանս
Ալպանս	1069	Տիաս	4311	Հիսարլիք	1531	Մարէլլա	3709	Սարքիս	1119
Ալէքթ	3607	Տամին	938	Հինաու	3720	Մէքսաս	3557	Տէրիս	1735
Անէէլ	1541	Տաւրս	2383	Հարաթիս	1600	Մէլ	1057	Սիլվիս	119
Աթիսաքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպեց	595	Մանդէպէլլա		Ոյէս	1203
Գասանս	1832	Տիհամս	504	Իպէ	2354	Մուտիլլա	3419	Բասաս	1323
Գարսանս	1264	Էպքա	3464	Իսաւս	5540	Նէքա	1933	Թ. Ուիլքս	1546
Գէֆֆալա	4481	Էլեսքասս	1520	Ջիւս	1080	Օսիս	4100	Բաքս	3327
Գէյրա	1371	Էրաքս	1841	Ռիլէս	1053	Պէթաշիս	4036	Թալէս	1470
Գալիքաս	1837	Ֆիաս	954	Ռալիքս	2307	Օրլանաս	1535	Օլիպէս	242
Դարէս	1244	Ֆիլիպաս	1828	Ռաֆֆս	1700	Բալէքս	1637	Վասքս	1914
Դաղս	1094	Ֆլորինկս	349	Լէս	1053	Բալս	510	Վալս	1289
Զիքաս	2729	Ֆրանչիսքս	4582	Լէքսիքս	2272	Բիսլէս	3329	Վիքթորս	2391
Սուէթ	1831	Կալիէս	3060	Լիվորնս	1648	Բինալս	1553	Եէս	1350
Գալաթաս	4235	Կիկաս	1143	Լաքնս	3191	Բալս	1613	Զեր	1200
Գանկ	2905	Կոզ	1011	Մալս	724	Բաֆէս	1789	Բոս	
Գոբս	895	Կրասս	1695	Մարէնկ	1273	Բաղաքս	136	Մալն	

Ընդհանուր վճռագրով Հալէն հոս հասած են.

Լորկեցս շոգենաւը, նաւապետ Կրէչաս։

Թոֆիս շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։

Ընդհանուր վճռագրով Հալէն հոս կը սպասուին.

Ալէքս շոգենաւը, նաւապետ Հիք, օգոստոս Դին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԻԳՍՕՆ

Թիւ 22—24, Գիւլիւք Մէսէթ խան, Ղալաթիա 10 50—1

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՅՈՑՑ ՏՈՒԱՒ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իսկական կաստրեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մրն է տղոց եւ տկարակազմներու համար։

50—6

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԼԻՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ազդ.— Տասը հազար քանթար երկաթ յարդի (սօր սամսան) և. տասը հազար քանթար մեքենայով կարուած յարդի նաւագրերը պիտի կատարուի 1908 յուլիս 10/23ին, կէս օրէն եռաքը ժամ 2ին (6½ին, Ը. Թ.), Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Վալիտէ փողոց։ Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս նաւագրերին, կրնան պայմաններուն տեղեկանալ, դիմելով Ընկերութեան կեդրոնական վաճառատունը։ Քանի օսմ. ոսկի մը պէտք է աւանդ ձգել Ընկերութեան Սնտուկը, նաւագրերին մասնակցելու համար։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 8 յուլիս 1908 10—8

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԱՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԴԱՀԱԹԻՒ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած

Պահեստի զումար 38,000,000 ֆուրոնի չափ։

ԴԻԼԽԱՒՈՐ ՊԱՏՐԱՍՆԵՐԸ

Վճարումները օսկեդրամ ըլլալու են, Ցիսուն դրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինբր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ ասկի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին տակը իջեցնել կամ ուշացնել տեղական լրագիրներու մէջ տալ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եռ առնուիլ ամէն տեղ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եռ առնուիլ գրաւոր ալ կամ եռ ըլլալիք ազդարարութիւնէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100– 150 ոսկի գումարի համար
6 » 151– 200 » » »
10 » 201– 500 » » »
15 » 501–1000 » » »
30 » 1001 և անկէ վար » »

Վինբր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած տեղն վճարելով տեղւոյն պարունակած գումարը։

Վինբր Պանք – Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ ալ կը լանձնէ անկախական անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը գործածելու։

50—44

Խնայողական Սնուցեկեն զատ, Վինբր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Թղթեալ հասոյթներու վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ապրիլի գաւառական մէջ գտնուող Էպէրէ եւ Տէրէնի լիճերուն ձկնորսութեան ասրքը, որ նախապէս 1,700,000 դրուշի վարձակալութեան տրուած էր երեք տարուան համար, նոյնպէս Ագիլոլի (համանուն վայրին մէջ) լճին ձկնորսութեան ասրքը, որ նախապէս 11,150 դրուշի վարձակալութեան տրուած էր երեք տարուան համար, ամբարդի հանուած են երեք տարուան համար, սկսեալ տեղեկագրեր 1էն։ Անոնք որ Կ. Պոլսոյ մէջ կ'ուզեն այդ ամբարդին մասնակցիլ և կը փափաքին տեղեկութիւններ քաղել ամբարդի պայմաններուն վրայ, կրնան Օսմ. Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութեան ներկայանալ (Զկնորսութեան Տիւղ), հարկ եղած երաշխաւորութեամբ։

4—3

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (181)

ԺԱՌ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԶՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԱՄԷՆԷՆ ՀԶՕՐԸ

Ժ.

Երեք ամիս յետոյ Ալպէր Մարիզ և իր բարեկամը՝ Ժան Բիէրֆոն միասին կը չափչփէին Շան դ'Էլիզէի ծառուղին։ Ուստեղ փողոցը ճաչելէ յետոյ պոյտի եղած էին, սիկառ ծխելով, որուն ներսը Թմբուքիւնը անցընելու և ուելի ազատօրէն խօսելու համար։ Անցեալին, ներկային ու ապագային վրայ կը խօսէին անոնք։ Անցեալը արդէն իսկ մոռած էր վերջնականապէս։ Գ. ալ Գուա-Ֆէրրանի հանգուռան կոչուելէն յետոյ Գ. Տէրվիլէ ձեռք առած էր գործը։ Ալպէրը դասատուի չեռնարկելու մասին հրամանագիր մը հանելով, իսկ Միլուսի դէմ ձերբակալման հրամանագիր։ Բայց երեւան ելած չէր Միլու, հանրակ սահիկանական ալեալորը քննութեան հին և նոր ալեարներու մէջ։ Գան մը կարծուեցաւ թէ Լիվրբուլի մէջ հեռաքը գտնուած էր։ Անգլիերէն գիտցող երկու սահիկաններ ճամբայ ելան և յաջողաբար Լիվրբուլէն կլուքօ ու Լոնտոն անցան։ Կատարուած հետազննումը սակայն թերդիւնք չունեցաւ, և սահիկանական պաշտօնեաները վերադարձան, առանց նոյն իսկ ասուգելու որ Միլու անգլիական հողին վրայ ոտքած էր։

— Կը կարծեմ որ ի վերջոյ պիտի կարենանք Միլուսի հետքը գտնել, կը հարցնէր Ալպէր։

— Կը տարակուսիմ. Գ. Տէրվիլէ ալ իր յոյսը կարած է բոլորովին։ Դեռ առնի օր կ'ըսէր թէ մարդասպանին հետքը չկայ բնաւ։ Այդ պարագային՝ դատական պարութեան ուրեւ նկատողութեան չպիտի առնուի։

Երկու բարեկամները լուրկ կը յառաջանային, համբոյր գալով այդ պատրէն։ Ցունուարի պայծառ գիշեր մըն էր և չոր ու ցուրտ օդը հաճելի կերպով կը մարակէր դէմքը։ Հավանայի սիկառ շրթունքին առնելէ և ծուխ արձակելէ յետոյ, Գ. Բիէրֆոն ըսաւ.

—Մէկ անգամ միայն տեսայ այդ Միլուսն, բայց կրցի օրոյ գրպարտ մը կազմել իր վրայ։ Ինչ արթուն դէմք և թափանցող նայուածք։ Այն էակներէն է, որոնք գէշ ոգի մը կը կրեն և օրանց համար հանցագործ մըն է խարելը և ուրիշին վնասելը, ինչպէս ուրիշներ հանցագործ կը դատեն իրենց նմանները սիսիելէ։

— Որո՞ւ կ'ըսես։ Ինծի՞ սուզի նստաս, անոր ինչ ըլլալը հաճելու համար։

— Սկզբան Գ. Տէրվիլէ յուսաց որ ձեռք պիտի անցնէ Միլուսն, հակառակ թեան ենթադրելով անոր սիրուհին։ Ոստիկանութեան կողմէ գործածուած կին մը վստահութիւնը շահելով Մարիէթի, խօսեցնել ուսեր է զանի։ Բայց մանկամարդ աղջիկը յայտներ է որ բանէ մը տեղեկութիւն չունի։ Միլու անանցմէ չէ, որանք՝ կնոջ մը համար ինքզինքին կը վտանգեն։ Սիրուհիին բաժնուած տանն ըսած է ան. «Ինծի սպասէ՛. ժամէ մը պիտի վերադառնամ.» Ու տակաւին կը սպասէ։

—Այդ անմիտ աղջիկը ինչ եղած է։ Ոչ չունիմ այդ աղջկան դէմ, թէև գործն դեռ մը կատարած ըլլայ Միլուսի ձեռնարկներուն մէջ։

—Կարծէիդ ուելի գործն դեռ մը, մանուանդ Վիլիի մէջ։

—Դիտեմ։ Բայց պարկեշտ աղջիկ մըն էր, և հիմա ձիթապուղ պիտի քաղէր, եթէ իր դիմաց չեկեր Միլու։

—Հաւանական է։

—Մարիէթ հոգւով ու մարմնով անձնատուր եղած էր և այնպիսի անձնուիրութեամբ մը որ բարոյական արժէք ունի։ Հակառակ իր անկումին, բարի, միամիտ ու կարեկից սիրտ մը ունի... պատրաստել ուելի կը մեղքնամ զինքը. եթէ կարենայի բան մը ընել իրեն համար...

—Բանի մը պէտք չունի ան։ Մանկաբարձուհի մը, Տիկին Մազիւր, որուն անունը լսած ըլլալու ես, որդեգրած է զանի։ Գրեթէ բնաւ դուրս չելլեր այդ կնոջ տունէն։ Իր յանախակի այցելութիւնները դատական պաշտօնատուն՝ անօգուտ չեղան։

—Ինչպէս։

—Վիլիքրանչի մէջ երիտասարդ մը կը ճանչնամ։ Թէև լաւ ընտանիքի զաւակ և երկրագործական վարժարանէն ելած, ուշիմ և կորովի, սակայն գոհացուցիչ տպաւորութիւն մը չի կրնար ճարել։ Ուրախութեամբ ընդունեց առաջարկս, որպէս զի կալուածներուս յանձնաձեւմամբ պիտի զբաղի։ Մայր Ռընօ բռնակցած էր այդ մասին։

— Պատուական կին է, մրմնջեց Բիէրֆոն։

— Սիրաց գրաւեր ես. մեծ խանդավառութեամբ կը խօսի ձեր վրայ։

— Ես ալ շատ հմայուած եմ իրեն։

— Բիէր Շապրիէ կը կոչուի այդ երիտասարդը. շատ նպաստաւոր պայմաններ առաջարկեցի, այնպէս որ չի թերահաւատեցաւ։ Գայլամազբաթիւնները սորագրուեցան։ Բան տարուան համար զատած եմ